

skulde have omtrent 12,000 Indvaanere. Som man ved, fik denne Paragraf imidlertid en anden Affattelse. Ikke blot blev Tallet 12,000 forandret til 14,000, hvad der i denne Sammenhæng har mindre at betyde, men hele Ordføringen blev i en meget betydelig og meningsforandrende Grad ændret, idet Forholdstallet — det være sig 12,000 eller 14,000 — kom til at ståe til Antallet af Folketingets Medlemmer og ikke til Størrelsen af Kredse, idet disse end ikke nævnes i denne ny Affattelse. At denne min Opfattelse af denne Forandring er rigtig, fremgaar af den senere Udtalelse, som er refereret af det ærede Flertal, idet nemlig S. D. Brun den Gang udtalte, at i Stedet for at bestemme, at der skal vælges 1 af 12,000, bestemmes der her, at der skal vælges 1 af 14,000, saaledes at Antallet omtrent vil blive 100. Den daværende Minister Madvig udtalte sig ganske i Overensstemmelse dermed, ogsaa at Antallet vil blive 100. Og endelig siger Ordføreren paa et andet Sted, da det er bestemt, at Antallet af Folketingsmænd skal være 100. Det er givet, at Opfattelsen den Gang var, at dette Forholdstalsvalg fastslog et fast Antal af Folketingsmænd, og derimod ikke et bestemt Antal af Indvaanere i hver Kreds. Det viste sig ogsaa i den faktiske Anvendelse, der blev gjort af denne Paragraf, idet den Valglov, som derefter affattedes, og hvori Valgkredsinddelingen fandtes — hvorved selve Grundlovgiverne, selve de Mænd, som havde været med til at affatte § 32, vare virksomme, — fra første Færd indførte saa højt ulige Valgkredse, at Indvaanere antallet endog saa varierende med 20, 30, 40, 50 ja indtil 70 pCt. Heller ikke i den senere Tid naaede man til en anden, med den nuværende Opfattelse bedre stemmende, Forstaelse af § 32, thi selv en Snæs Aar efter, da man gik til Grundlovens Revision, fandt man kun Anledning til at forhøje Forholdstallet fra 14,000 til 16,000 — der atter vilde give det Antal Folketingsmænd, som var forudsat ved Grundlovens Givelse — naaget allerede den Gang Folkemængden var vokset i den Grad, at der paa den Tid vilde have været Anledning til at faa 10 ny Kredse, maaske endog saa lidt flere. Jeg tror, at dette vil vise, at de Gange, hvor § 32 har været under Behandling, dels af selve Grundlovgiverne, dels af Grundlovsrevisionisterne, har man ikke forstaaet den saaledes, at der har foreligget et Grundlovsbud om, at Kredsenes Antal skulde forøges, eller at de skulde være lige store; i alt Fald er den faktiske Anvendelse, der straks der efter ved de to Valglove er gjort, ikke gaaet

i den Retning. Jeg tillader mig derfor at tro, at der ikke foreligger noget Grundlovsbud, der gør en saadan Forøgelse af Valgkredsenes Antal eller deres Ligeliggørelse nødvendig.

Det andet Hovedspørgsmaal, jeg mente, der vilde rejse sig over for Dagsordenen, er, om overhovedet en saadan Forøgelse af Folketingets Medlemmer er tilraadelig eller ønskelig. Der kan jeg egentlig fatte mig grumme kort, idet den ærede Ordfører allerede har udtalt, hvad der kan tale imod en Forøgelse af Folketingets Medlemmer, at jeg kun har grumme lidet at tilføje. Jeg vilde ellers, hvis den ærede Ordfører ikke havde udtalt sig saaledes, i saa Henseende kunne have henvist til Betænkningen, og særlig maatte jeg da have henvist til Till. B. Sp. 897 og 98. Men jeg skal indskrænke mig til at henholde mig til de Udtalelser, den ærede Ordfører kom med, om det utilraadelige, det lidet ønskelige i at faa et stort og voksende Folketing.

Derimod vil det være nødvendigt at dvæle en lille Smule længere, dog ikke meget længe, ved det 3dje Spørgsmaal, nemlig om en Grundlovsforandring, ikke vilde være den heldigste og bedste Maade at komme ud over denne Sag paa. Ogsaa her skal jeg — jeg tror at kunne gøre det paa den allerkorteste Maade — hente mine Argumenter fra Udtalelser fra Flertallet og navnlig henvise til Tillæg B. Sp. 897, hvor der er nogle saa Ord, som jeg maaske med den højtagede Formands Tilladelse maa oplæse, da deri efter min Mening indeholdes virkelig gyldne Ord, som jeg ikke kunde finde stærkere og bedre til Begrundelse af Dagsordenen. Paa dette Sted hedder det nemlig: „Det er derfor vistnok ikke blot det mest rationelle og det, der mest stemmer med andre Landes Forhold, men ogsaa i og for sig det mest praktiske og retfærdige at gaa den Vej, man slog ind paa i 1849 og 1866, nemlig at forhøje Forholdstallet. Og satte man blot dette tilstrækkelig højt, f. Eks. til 25,000, vilde i lange Tider det aldeles overvæsende Antal Kredse kunne blive uberørte“ o. s. v. Det er netop det, som den Dagsorden, vi have foreslaaet, gaar ud paa, og jeg kan ikke sige noget mere anbefalende for at følge den Vej, som vi foreslaa, eller noget mere træffende og rigtig, end hvad Flertallet der har udtalt. Men det er ikke en saadan løsreven Udtalelse alene, som jeg vil hængende mig i. Allerede paa næste Spalte siger Flertallet: „En Forandring i Grundlovens § 32, hvorved Antallet fastsættes eller Forholdstallet forhøjes, er altfaa unægtelig det, som vi helst ønskede.“ Det